Vroblevskio Biblioteka

ŠALTINIS

Krynica

Bielaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 5 (714).
Cana 10 ct.
VILNIA, 19.I.1940 h.
Hod vydańnia XXII.

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity.
Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Zavalinê g-vê 1—2, tel 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 9—10 hadz.

САВЕЦКІ САЮЗ І СЛАВЯНСТВА

У жніўні мінулага году, калі над Польшчай навісла пагроза нямінучага і няроўнага змаганьня з Нямеччынай, у польскай прэсе зьявіліся спозьненыя галасы аб патрэбе славянскае салідарнасьці. Генерал Жэлігоўскі і некаторыя з польскіх публіцыстаў зрабіліся, раптам, прыхільнікамі беларусаў і ўкраінцаў, дамагаліся палепшаньня становішча гэтых народаў у Польшчы і клікалі іх, а таксама чэхаў і славакаў, на супольнае змаганьне проціў Нямеччыны.

Гэткая раптоўная хваля „славянафільства“ і „братэрскага каханьня“ не расчуліла ні беларусаў ні украінцаў, бо ў шчырасьць генеральскіх абяцанак ніхто не паверыў. Задужа белымі ніткамі былі шыты ўсе гэтыя развагі, задужа разыходзіліся яны з практыкай польскага 20-ці гадовага панаваньня над Заходняю Беларусьсю і Заходняй Украінай, калі нішчыліся беларускія і украінскія школы, таварыствы, прэса і навят жывыя людзі.

Не пацешыла гэткая зьмена польскіх настрояў і чэхаў са славакамі, бо яны яшчэ моцна памяталі, які дзейна-ганебны удзел прыймала Польшч у разгроме Чэска-Славацкае дзяржавы, як сама адрывала ад яе кавалкі тэрыторыі і дзейна дапамагала ў гэтым таму ж „адвечнаму ворагу славянства“ Нямеччыне, ды Мадзяршчыне.

Было ясна, што генеральскія славянафільскія развагі гэта яшчэ адна спроба абдурыць беларусаў, украінцаў, чэхаў і славакаў, каб яны ўзноў пайшлі ратаваць Польшч. Таму сталася тое, што і трэба было чакаць: Польшч, разьдзіраная унутранымі недарэчнасьцямі свайго няўстройства і цэнтрабежнымі настроямі прыгнечаных нацыяў, — развалілася ад першага моцнага вонкавага штурханца.

Верасьнёвы разгром Польшчы даў магчымасьць Савецкаму Саюзу выступіць у ролі абаронцы Заходняе Беларусі і Заходняе Украіны ад панскага над імі панаваньня і гэткім чынам *направіць* несправядлівасьць падзелу Беларусі і Украіны з прад 20-цёх гадоў, зробленага пры дапамозе самога ж Савецкага Саюзу, які аддаў Польшчы гэтыя тэрыторыі, каб купіць саб мір з Польшчай і магчымасьць сканцэнтраваць свае сілы дзеля разгрому расейскіх белагвардзейскіх арміяў.

Нечаканы вайсковы паход на Польшч, матываваны неабходнасьцю вызваліць Заходнюю Беларусь і Заходнюю Украіну з-пад панскага панаваньня і аб'яднаць іх з братнімі рэспублікамі Савецкае Беларусі і Савецкае Украіны, выклікаў надзвычайны ўздым патрыятычных настрояў ва ўсім Савецхім Саюзе. Беларусы і украінцы, вялікарусы і казацтва розных тэрыторыяў з запраўдным захапленьнем спаткалі гэты паход і бралі ў ім удзел, бо мэта ягоная была добра зразумелай, блізкай і таму надта папулярнай: злучэньне беларускіх і украінскіх зямель успрыймалася як гістарычная справядлівасьць і даўно чаканая неабходнасьць. Шмат-хто з раней незадаволеных, як у межах СССР, гэтак і на эміграцыі, шмат чаго дараваў і зноў пераглядзіў на лепшае свае адносіны да СССР адчуўшы свае патрыятычныя імкненьні задаволенымі.

Гэты першы выхад СССР за свае межы высунуў яшчэ адну надзвычайна важную прынцыповую зьяву: СССР ня толькі дэкляратыўна, але і фактычна стаў на шлях актыўнае абароны цэлага шэрагу народаў, якія жывуць па-за межамі СССР. У зьвязку з гэтым у савецкай прэсе зьявіліся некаторыя новыя тоны і рыскі. Побач з інтэрнацыянальна-соцыяльнымі задачамі савецкае палітыкі, пачуліся галасы аб лёсе *адзінакроўных і братніх* народаў, якія знаходзяцца ў межах суседніх дзяржаў і ўціскаюцца гэтымі дзяржавамі. Савецкія публіцысты пачынаюць настойліва цікавіцца лёсам украінцаў у Румынскай Букавіне і ў Карпацкай Украіне, захопленай Мадзярамі; зьяўляюцца стацьці аб лёсе малдаванцаў у Бесарабіі, аб армянах у турэцкай частцы Арменіі ды гэтак далей.

Савецкая прэса яшчэ ня піша аб славянафільстве, ці славянскай ідэі, ды пэўна і ня будзе пісаць, бо тэма гэтая ей „не да твару.“ Але затое савецкая дзяржава пачала *практычна* цікавіцца лёсам паасобных славянскіх народаў і робіць моцныя высілкі, каб навязаць добры кантакт з славянскімі дзяржавамі, з якімі да гэтага часу адносіны СССР былі дужа няважныя. І трэба прызнаць, што высілкі гэтыя маюць значныя рэзультаты. Нават тыя славянскія дзяржавы, што да 1939 году зусім не жадалі мець з СССР ніякіх зносінаў, цяпер, пад уплывам агульна палітычных абставін і асабліва пад уражаньнем прыгожага жэсту СССР у адносінах да Заходняе Беларусі і Заходняе Украіны, рашуча зьмянілі свае настроі і пачынаюць глядзець на СССР, як на моцную сілу, якая здольна падтрымаць імкненьне гэтых дзяржаў да міру і захаваньня сваей нацыянальнае незалежнасьці.

У выніку зьмены настрояў, Славакія, Югаславія і Баўгарыя ўжо маюць у Маскве сваіх дыплёматычных прадстаўнікоў. Баўгарыя ўжо падпісала гандлёвую умову з СССР і ўмову аб паветраных зносінах, а цяпер падрыхтоўвае ўмову аб сяброўстве з Саветамі і аб дазволе СССР пабудаваць сабе на Дунаю вольную гавань. Поўным ходам ідуць перагаворы і з Славакіяй аб пабудове савецкае вольнае гавані на Дунаю ў межах Славаччыны. Такім чынам, ходам падзей, СССР пачынае высоўвацца на ролю абаронцы славянства і некаторых іншых малых нацый.

У залежнасьці ад таго, якую *практыкv* ў адносінах да нацыянальна-культурных і дзяржаўных інтарэсаў новааб'едненых Беларускае і Украінскае рэспублікаў павядзе СССР *будзе залежыць* і тое даверые і прыхільнасьць, якіх ён шукае цяпер у славянскіх дзяржавах. Трэба спадзявацца, што СССР не дапусьціць у сябе практыкі ўзросту вялікарускіх шовіністычных настрояў і ягоная палітыка ў адносінах да беларусаў і украінцаў ня пойдзе пад старым лёзунгам мікалаеўскіх асымілятараў: „славянскіе ручаі зьліюцца ў рускім моры!“

Калі Савецкі Саюз будзе шчыра клапаціцца аб справядлівым задаваленьні беларускіх і ўкраінскіх нацыянальных інтарэсаў, дык рэха гэткіх адносінаў створыць для яго на славянскіх Балканах запраўды прыхільныя настроі. Таксама,—як сяброўскія ўзаемаадносіны СССР з Тувімскаю і Мангольскаю народнымі рэспублікамі ў Азіі, ды з Латвійскаю, Літоўскаю і Эстонскаю рэспублікамі ў Прыбалтыцы—выклікае даверые і спагадныя да СССР настроі ў Пэрсыі, Афганістане, Турцыі ды ў іншых малых і большых суседніх з СССР дзяржавах.

Гісторык

VOLNUJU STREFU Ŭ KŁAJPEDZIE ADSTUPILI LITVIE

Niamieččyna zajmajučy letaś u sakaviku m-cy Kłajpedzki Kraj, razam z horadam i portam u samaj Kłajpedzie, zabaviazałasia adstupić Litvie ŭ porcie volnuju strefu, praz katoruju Litva mieła-b volny dostup da mora. Roznyja pieraškody nie pazvalali adnak u čas davieści hetaj spravy da kanca. Stałasia-ž heta tolki ŭ paniadziełak 15 h. m. Ad hetaha času Litva ŭznoŭ maje volny dostup da mora u hetym kraju.

Niebiaśpieka minuła?

U apošnich dniach minułaha tydnia uvieś śviet byŭ ustryvožany viestkaj ab zahrožanaj neŭtralnaści Belhii i Halandyi. U hetych-ža samych krajoch była praviedziena častkovaja mobilizacyja. Adnak užo ŭ niadzielu ŭviečara nastupiła uspakajeńnie. Stałasia heta paśla taho, jak Belhijski ministr zahr. spraŭ pryniaŭ ambasadaraŭ Anhlii, Francyi i Niamieččyny, jakija ŭ svaim času hvarantavali neŭtralnaść Belhii.

Chto vinavaty?

Vorahi Litoŭskaj dziaržaŭnaści, kab sapsavać bratniaje sužyviectva i družnaje supracoŭnictva Ličvinoŭ z Biełarusami raznosiać niepraŭdzivyja čutki i hutarki, što byccam litoŭski ŭrad niaprychilna stavicca da raźvićcia biełaruskaj nacyjanalnaj aśviety. Jak prykład hetaha, źviartajecca ŭvaha na toje, čamu ŭ Litvie da hetaha času nia było nivodnaj biełaruskaj pačatkavaj škoły. Kab pryjści da biezstaronnaha vyvadu, chto tut vinavaty, treba razabracca ŭ hetaj spravie.

Kali pašla Vialikaj vajny pačała adbudoŭvacca Litva, dyk biełarusam Litvy była dadziena vialikaja aŭtanomija: u składzie litoŭskaha ŭradu biełarusy mieli svaich pradstaŭnikoŭ, mieli Ministerstva Biełaruskich Spraŭ, asobnyja vajskovyja čaści, mieli (i ciapier majuć) prava na adkryćcio svaich škoł, atrymlivali ad uradu hrošy na vydaviectva knih i časapisaŭ, mieli prava na ŭžyvańnie biełaruskaj movy ŭ vałasnych samaŭradach i sudoch.

Usio heta stracili litoŭskija biełarusy dziakujučy Polščy, jakaja zahrabła ŭsie abšary Litvy, zasielenyja biełarusami. U Niezaležnaj Litvie astałosia mała biełarusoŭ dy i tyja byli paraškidany siarod litoŭskaha žycharstva.

Papadalisia, praŭda, vioski i z čysta biełaruskim žycharstvam, dzie ŭsie ad staroha da małoha nadta pryhoža havaryli pabiełarusku, ale na pytańnie, „jakoj nacyjanalnaści?" adkazvali kožny pasvojmu: „ličvin, palak, ruski". Byli navat takija hramadzianie, katoryja sańnia ličyli siabie ličvinami, na druhi dzień —palakami, na treci—ruskimi, uvažajučy na toje, chto z hetych troch narodaŭ pieramahaŭ na froncie vajny. Mnohim tady zdavałasia(i ciapier jašče zdajecca), što narod pavinien nazyvacca imiem toj dziaržavy, u katoraj žyvie. Pamyłkova dumali i dumajuć, što ŭ Litvie ŭsie žychary pavinny nazyvacca ličvinami, u Polščy — palakami, u Rasiei — ruskimi i h. d. U dadatak da hetaha ruskija pravasłaŭnyja śviaščeńniki ŭ cerkvach, a katalickija polskija ksiandzy ŭ kaściołach ubivali parachvijanam u hałovy, što kožny pravasłaŭny heta ruski, a kožny katalik — palak. Dyk nasłuchaŭšysia hetych kazak, mnohija biełarusy — pravasłaŭnyja — ličyli i siabie i svaju vieru ruskimi, a biełarusy-kataliki ŭvažali siabie i svaju vieru polskimi.

U vyniku hetaj nacyjanalnaj niaśviedamaści akazałasia, što ŭ svaich pašpartoch biełarusy adnej i tej-ža vioski abo vakolicy zapisany chto ličvinami, chto palakami, chto ruskimi. Jość navat śmiešnyja zdareńni, što rodnyja braty z adnej chaty i siam'i pakazany ŭ pašpartoch nie adnej nacyjanalnaści: adzin brat — ličvin, druhi — palak, treci — biełarus. Kali źjaviłasia patreba adčynić biełaruskuju škołu, dyk i akazałasia, što ŭ vialikaj biełaruskaj vioscy, abo vakolicy, dzie ŭsie žychary i dzieci razumiejuć tolki biełaruskuju movu, nia možna adčynić biełaruskaj škoły, bo nie chapaje patrebnaha dla škoły liku biełaruskich dzietak pavodle pašpartoŭ ichnich baćkoŭ. Kali, prykładam, u jakoj vakolicy nabirałasia 50 biełaruskich dziaciej-školnikaŭ, a pavodle pašpartoŭ ichnich baćkoŭ akazałasia 20 ličvinoŭ, 20 palakoŭ i 10 ruskich, dyk tady nia było praŭnaj padstavy adkryć biełaruskuju škołu; treba, kab usich 50 dziaciej baćki byli zapisany ŭ pašpartoch biełarusami.

Heta niaśviedamaść u nacyjanalnym pytańni i była pryčynaj taho, što ŭ Litvie nia było nivodnaj pačatkavaj škoły.

Kab heta nie paŭtaryłasia i ciapier, kali pašla dałučeńnia Vilenščyny u skład Litvy ————— załasia ŭžo davoli mnoha biełaruskaha žycharstva, usim biełarusam treba pamiatać, što nacyjanalnaść (pa litoŭsku „tautybė") *paznajecca pa rodnaj movie, jakoj havaryli vašy baćki, dziady i pradziedy, jakoj vy i vašy dzieci havorycie štodzeń u svaich chatach.* Viera (palitoŭsku „tikybė") heta zusim inšaje pytańnie. I kataliki i pravasłaŭnyja, kali tolki jany ŭ svaich siemjach havorać pabiełarusku, jość biełarusy. Biełarusami jany i pavinny zapisacca ŭ svaich pašpartoch. Chto hetaha nia zrobić, sam pašla hetaha paškaduje, jak ubačyć, što jahonaje dzicia pralivaje horkija ślozy nad niezrazumiełaj knižkaj, z jakoj treba vučycca ŭ škole, dzie nie razumieje, što tłumačyć vučyciel.

Baćki Biełarusy! Pamiatajcie, što litoŭskija zakony dajuć vam prava nazyvać siabie biełarusami i mieć svaju škołu ŭ rodnaj movie dziaciej. Nie adbirajcie hetaha vialikaha ščaścia vašych dzietak! Pišeciesia ŭ pašpartoch biełarusami, składajcie śpisy dziaciej na adčynieńnie biełaruskich škoł i prysyłajcie hetyja śpisy ŭ „Centr Biełaruskaha Ruchu ŭ Litvie" — Vilnius, Pylimo (Zavalnaja) g-vė Nr. 1.

M.

Ab ziamielnaj reformie

—Sprava ziamielnaj reformy nia była-b u nas moža takoj pilnaj, kab ułaśnikami dvaroŭ u Litvie nia byli ludzi inšaj nacyjanalnaści. Ludzi hetyja nia tolki patrapili abaranić svaje dvary, ale navat pabolšyli ichni abšar, tłumačučysia, što jany tvorać asiarodak usiakaje kultury. U sapraŭdnaści adnak nijakaj kultury jany nie pravodzili.

Ale i heta nia ŭsio jašče, bo jak tolki pačali napłyvać u Litvu ŭciakačy, dyk vialikaja kolkaść ich znašła prypynak u hetych dvaroch i pačała biazchłopatna žyć.

Niekatoryja dvary padčas kaladnich śviat prabavali navat prypomnić ton henych daŭnich dobrych časoŭ i manieraŭ...

Bačačy ŭsio heta, ciarplivy naš ziemlarob nia moh astacca spakojnym. Choć u ličvina i čužym jość pačućcio nienaviści da čužych narodaŭ, ziemlarob naš nia moh hladzieć spakojna, jak u blizkim dvare hučna baviacca paničy, snujučy moža pry hetym niejkija antydziaržaŭnyja plany i viaduć haspadarku jašče da bolšych daŭhoŭ.

Peŭna-ž, nia možna nie spačuvać čałavieku ŭ niaščaści, u hetym vypadku ŭ pałažeńni „ŭciekača". Ale kali ŭ inšych krajoch, navat u tych, skul jany paŭciakali, u imia pracy arhanizujucca prymusovyja abozy pracy, dyk mima ŭsiaho ŭciakač hety ŭ nas nie pavinien-by byŭ vykonyvać rol niadvuznačnaha haścia, navat pad strachoj svajho adzinaplamiennaha pryjaciela.

I tamu ziemlarob naš bačyć, što ŭ dvaroch hetych niama paradku i kaža:

— Kali ŭžo tolki hetkija dvary, hetkija asiarodki, taki prykład, dyk nam ich nia treba, niachaj lepš ich padzielać...—

Hetkija dumki ab ziamielnaj reformie vykazvaje vilenskaja litoŭskaja hazeta „Vilniaus Balsas". I z hledzišča intaresaŭ biełaruskaha sielanina treba było-b pažadać, kab hetyja dvary ŭ nas byli čym-chutčej padzieleny, — z toju tolki chiba roźnicaju, što ŭvažajem za patrebnaje, kab ziamlu z takoha padziełu ŭ pieršuju čarhu dastavali ludzi miascovyja, a nia pryjezdnyja.

Siel.

PADPISKU NA „KRYNICU" Z ZAHRANICY možna pierasyłać u piśmach mižnarodnymi paštovymi kuponami, jakija možna atrymać na kožnaj poščie.

Uład-Inicki 9)

Aryšty, Biareza i vola

(Uspaminy aryštanta)

Pakul šukalisia dakumenty padachvočanymi asobami, pakul hurtavalisia pavodle miascoŭ svajho stałaha byćcia, — hurmy śmialejšych ludziej buryli składy, raźbivali vokny, bili dźviery i ŭryvajučysia ŭ roznyja zakanurki ciahnuli adtul chleb, sol, haroch, cukier, vopratku, vo buj, — chto što znajšoŭ i kamu što treba było. Ludzi cisnulisia ŭ zakanurki składaŭ, pierlisia adzin cieraz druhoha, łajalisia, dakarali, pahražali... Kryminalistyja škidali svaju numaravanuju vopratku i, pieraapranuŭšysia ŭ znojdzienuju na składach, miašalisia razam z internavanymi. Natoŭpy ludziej biehali ad budynku da budynku, ciahalisia pa harodzie, plandrujučy daščentu hrady morkvy, bručki, pamidoraŭ—kažny rvaŭ, što chacieŭ i kolki moh... Dosyć doŭha tryvała hetaja „vola rujnavańnia", až nareščie ŭ cisku i z krykam byli razdany kažnamu dakumenty i ŭsie z placoŭ rynulisia na Kobrynskuju sašu.

Na sašy, pierad pakidanym miescam hibieńnia, kolkitysiačny natoŭp jašče raz pierahrupavaŭsia —ciapier na addziely, u zaležnaści ad kirunku maršu. Žydy i biełarusy-sialanie z uschodnich pavietaŭ Zach. Biełarusi ŭziali kirunak na Baranavičy, a niemcy i ukraincy rašyli iści ŭ kirunku Kobrynia, bo darohu ŭvažali ŭžo ačyščanaj i biaśpiečnaj. Da ich pryłučylisia i my — žmieńka Vilenskich miestavych biełarusaŭ i žmienečka Vilenskich rasiejcaŭ.

Ad Biarezy da Kobrynia ličyłasia 54 kilametry, ale hetaja dalečynia nikoha nie pałochała. Addziely ruchnuli i, vyjšaŭšy za kaniec aharožaŭ, raździalilisia i pajšli pa darohach vybranych kirunkaŭ. My z ukraincami pajšli prosta... pad huki nacyjanalnaj ukrainskaj pieśni, katoraja mahutnym śpievam lilasia z sotniaŭ hrudzioŭ, radasna dychnuŭšych vosienskim pavietram Biełaruskaha Paleśsia.

Na pieradzie našaha pachodu chistaŭsia biely ściah, zrobleny z šyrokaha ručnika, a za im išli vyzvalenyja z niavoli ludzi - išli badziora i ŭ mahčymym paradku... Čas ad času ŭzdoŭž pachodu prałatała kamanda: — „Daroha volnaja!" A pa joj užo i prajaždžała niekalki rovaraŭ, znojdzienych u Biarezaŭskich składach ci mo' kinutych uciakaŭšaj palicyjaj. Daloka pa sašy raściahnuŭsia naš pachod, nia było vidać ni pačatku ni kanca jaho... A jak paraŭniaŭsia jon z chatami chutaroŭ i viosak, što šyroka raśkidalisia voddal sašy—dyk da nas, praz pali, biehli sialanki i sialanie z kašołkami, zbankami, z viodrami... Na streču im tak-ža praz pali, praz zahony biehli z pachodu hałodnyja ludzi.

Sialanki i sialanie davali nam chleb, małako, hurki, pamidory, sadovinu, navat

Vyniki vybaraŭ u Saviety Biełarusi

24 śniežnia na terytoryi Savieckaje Biełarusi, za vykl učeńniem novadałučanych abšaraŭ Zachodniaje Biełarusi, dzie pakul-što pracuje časovaje ŭpraŭleńnie, adbylisia vybary ŭ saviety na mocy novaje kanstytucyi. Vybary adnačasova adbyvalisia ŭva ŭsie terytoryjalnyja saviety: akruhovyja, rajonnyja, sielskija, haradzkija i miestačkavyja.

Savieckaja Biełaruś (biez Zachodniaje Biełarusi) maje piać akruhaŭ: Połackuju, Viciebskuju, Mienskuju Mahiloŭskuju i Homielskuju. Hetyja 5 akruhaŭ padzieleny na 94 rajony, zamiest raniejšych pavietaŭ. U kožnym rajonie jość 16-17 sielskich savietaŭ (daŭniejšyja vołaści, ale abšaram značna za ich mienšyja). Usiaho sielsavietaŭ naličvajecca 1400.

Centry rajonaŭ znachodziacca ŭ 35 biełaruskich haradoch i 59 miastečkach, kožnaje z jakich maje svoj haradzki, abo miastečkavy saviet, jaki rupicca tolki ab spravach horadu, abo miastečka, i pracuje ŭ kantakcie z rajonnym savietam. Staličny horad Miensk maje ciapier bolš čvierci milijona žycharoŭ i duža razrośsia; tamu ŭ im, aprača ahulna-haradzkoha staličnaha savietu, jość jašče try asobnyja haradzkija r a j o n n y j a saviety, jakija rupiacca ab svajej častcy Mienska.

U vybarach u Biełarusi pryjmali ŭdzieł 2.887.219 čałaviek, što składaje bolš 99 pracentaŭ usiaje ličby majučych prava być vybarščykami. Z vyšej pamianionaje ahulnaje ličby 707 585 vybarščykaŭ hałasavała ŭ haradoch, a rešta ŭ sielsavietach.

Usiaho ŭ Biełarusi ŭ roznyja saviety vybrany 40.391 deputataŭ, z jakich 12.6-3 žančyny (31 prac.). Nadzvyčajna cikavy i partyjny skład vybranych deputataŭ: tolki 9.942 deputaty (mienš jak 25 prac.), źjaŭlajucca kamunistami i kandydatami ŭ partyju, a rešta — 30.449 deputataŭ (zvyš 75 pracentaŭ) — źjaŭlajucca biezpartyjnymi. Pa liku biezpartyjnych vybranych deputatami ŭ saviety, Savieckaja Biełaruś staić na pieršym miescy ŭva ŭsim Savieckim Sajuzie, dzie lik biezpartyjnych deputataŭ pieravyžšaje 50 prac.

Było-b, adnak, vialikaju pamyłkaju, kali-b chto koleču pačaŭ dumać, što vyniki vybaraŭ u saviety źjaŭlajucca niejkaju p i e r a m o h a j u biezpartyjnych nad partyjcami, abo strataju partyjcami svaich pozycyj u składzie savietaŭ. Sprava staić zusim inakš i abraz vyjaśniajecca, kali pačynajem razhladać vyniki vybaraŭ a s o b n a pa haradoch i na siale. Akazvajecca, što ličba biezpartyjnych asablivа vialikaja ŭ viaskovych sielsavietach (siahaje navat da 83 pracentaŭ), ale zatoje ŭ haradzkich i rajonnych savietach, a asabliva ŭ savietach akruhovych, ličba biezpartyjnych deputataŭ rezka źnižajecca.

U s i e l s k i j a saviety Biełarusi vybrany ŭsiaho 32.313 deputataŭ, z jakich: 9.873 žančyny (bolš 30 prac.), 5.341 partyjcaŭ i kandydataŭ u partyju (značna mienš 17 prac.) i 26.972 biezpartyjnych deputataŭ (značna bolš 83 prac.).

U h a r a d z k i j a saviety vybrany ŭsiaho 2.997 deputataŭ, z jakich: 1073 žančyny (36 prac.), 1509 partyjcaŭ i kandydataŭ u partyju (51 prac.), dy 1488 biezpartyjnych (abo 41 prac.).

U r a j o n n y j a saviety vybrany ŭsiaho 4.271 deputat, z jakich: 1.419 žančyn (33 prac.), 2.603 partyjcy i kandydaty ŭ partyju (61 prac.) dy 1.668 biezpartyjnych deputataŭ (39 prac.). Tutaka ličba biezpartyjnych deputataŭ składaje ŭsiaho krychu bolš treciaje častki ahulnaje ličby.

U a k r u h o v y j a saviety vybrana ŭsiaho 390 deputataŭ, z jakich: 119 žančyn (bolš 30 prac.), 274 partyjcaŭ i kandydataŭ u partyju (bolš jak 70 prac.) dy 116 biezpartyjnych deputataŭ (kala 30 prac.) Tutaka ŭ kirujučych orhanach akruhaŭ ličba biezpartyjnych deputataŭ samaja małaja.

Takim čynam možna ścvierdzić, što partyja, pryciahvajučy ŭ nizavyja saviety na siale vielmi vialiki pracent biezpartyjnaha hramadzianstva, pakidaje za saboj u sielsavietach tolki kamandnyja vysoty, ale ŭ haradoch, rajonnych centrach i ŭ akruhovych savietach trymaje ŭ svaich rukach usio kiraŭnictva i pracu.

Duža škada, što siarod źjaviŭšychsia da hetaha času ŭ savieckaj presie infarmacyjaŭ niama viestak ab nacyjanalnym składzie deputataŭ u akruhovych, haradzkich i rajonnych savietach Biełarusi. Što-ž tyčycca sielsavietaŭ, dyk zusim naturalna, što biełaruskaja vioska vybirała svaich viaskoŭcaŭ-biełarusaŭ.

Karasina ŭ Baku

Baku — heta karasinny horad, pałožany miž vysokimi i niedastupnymi horami Kaŭkazu z adnaho boku i Kaśpijskim moram z druhoha. Da niadaŭna čuli ab hetym horadzie tolki niekatoryja ludzi; siahońnia pačynaje havaryć ab im cely śviet. A pryčyna hetaha ŭ tym, što ŭ vakolich Baku znachodziacca naftovyja bahaćci. Nafta-ž u sučasnaj vajnie — heta siła dla ŭsiakich motaraŭ. I tamu kožny starajecca zabiaśpiečyć sabie dostup da naftovych bahaćciaŭ, dzie jany ni byli-b. Hetym tłumačycca „zacikaŭleńnie" ŭsiaho śvietu naftovymi bahaćciami ŭ Rumynii, tut pryčyna ci kavaha sudovaha pracesu ab 75 mlj. fr. francuskich pramysłoŭcaŭ proćiŭ savieckaha torhpriedstva za naftovyja bahaćci, zaniatyja ciapier Savietami ŭ Usch. Haliččynie i z hetaj-ža pryčyny prypomnili sabie siańnia ludzi i ab dalokim horadzie Baku, hdzie pampavanaja spad ziamli naftavaja ropa pierahaniajecca na karasinu, benzynu i inšyja naftavyja pradukty.

Horad Baku naleža da Savieckaha Sajuzu, a značа z jahonych bahaćciaŭ moža karystać Niamieččyna. Heta razumiejuć Anhlija z Francyjaj i, jak pišuć hazety, dumajuć užo ab tym, jak-by da hetaha Baku dabracca i im. Ale heta sprava nia lohkaja. Z dźviuch daroh da Baku: adna praz Persiju, a druhaja praz Turcyju, —vybrana, byccam, heta apošniaja.

Ale j hetaha jšče mała: usich cikavić pytańnie, jak adniasiecca da hetaje spravy śviet musulmanski. Turcyja siahońnia, praŭda, staić byccam pa staranie Anhlii z Francyjaj. Tudy-ž bolš-mienš kirujecca i Irak (stalica Bahdad), jaki choć farmalna i ličycca niezaležnym, faktyčna daŭno ŭžo ŭkłučany ŭ systemu intaresaŭ anhlickich. Inakš pradstaŭlajecca sprava z Syryjaj i Hedžasam, jaki ciapier nazyvajecca Saŭdijaj. Syryja ad Suśvietnaj Vajny znachodzicca pad panavańniem (mandat) Francyi i cely čas starajecca spad hetaje zaležnaści asvabadzicca. Toje samaje, a moža navat i vastrej jašče, dajecca zaŭvažyć u Hedžasie, krainie Vahabitaŭ, kiravanych viedamym Ibn Saŭdam.— Hetyja dva krai majuć vyraznuju achvotu asvabadzicca ad usiakaj „apieki" z boku dziaržaŭ zachodnie eŭrapejskich. I chto viedaje, ci nie spakusiacca hetyja staronki pry novaj konjunktury paprabavać ščaścia z inšaha boku, čymsia jakoje mieli dahetul? Možal..

Čyt.

Usiakuju biełaruskuju knižku,
BIEŁARUSKI KALENDAR,
BIEŁARUSKIJA PAŠTOŬKI,
hazetu najtaniej i najchutčej dastaniecie ŭ biełaruskaj
kniharni „Pahonia"
Vilnia, Zavalnaja vulica № 1.
VILNIUS, Zavalinė g-vė 1.

masła i sała, i z damieškaju ukrainskich słoŭ kazali:

—Rodnieńkija, padkrapieciesia... Viedajem, jak vas maryli, — mory-ž tutejšyja.

Dobry i spahadlivy narod! I nia hledziačy na ich ukrainski akcent, tak i čułasia ščyraja haścinnaja biełaruskaść, jakuju ŭ časie suśvietnaj vajny naziraŭ ja i ŭ Mienskaj i ŭ Viciebskaj Biełarusi. I hetaja biełaruskaść była Mienskaj, katoruju palaki dziela polonizacyjnych metaŭ vydzielili ŭ asobnuju hrupu — Paleskuju, dzie, byccam, prajaŭlaŭsia duch pałašukoŭ, „szczepu pośredniego między białorusinami i ukraincami".

Pakul chto što jeŭ, ci napaŭniaŭ svaje kišeni „ŭ darohu", sialanki spahadliva kazali:

— A rodnieńkija, namučylisia, biednyja... I nas-ža namučyli hetyja kąty — ŭžo prosta dušu vyjmali.

— A źnikli i prapali, jak dym, bo nie na svaim siadzieli — vyjaśniali ichnija mužčyny.

I hetak było mo' na praciahu piacioch kilometraŭ, pakul my nie ŭvajšli ŭ les „Kobrynskaha nadlaśnictva". Tutaka ŭ vadnym miescy bačyli polskaha achvicera-ŭłana z niekalkimi žaŭnierami — jany skorčyŭšysia siadzieli pad dzieravam i pazirali na nas saromlivymi vačyma.

—Heta abaroncy „najjaśniejšaj" Rečypaspalitaj — minajučy ich, zaŭvažyŭ niejki ukrainiec.

— Lapiej-ža samomu astacca žyvym, kali źhinuła „Ojczyzna" — pajaśniŭ niechta inšy z ukraincaŭ.

— A voś dziva — daniasłosia z druhoha kanca pachodu, — što Biarezu razburyli tyja, dla kaho była jana praznačana pałakami!

Aha, heta taksama jak-by „Cud nad Visłaju"...

Tak išli my praz paleski les, uspaminajučy ŭsio, što było z nami za 8 dzion hibieńnia. Hutarkam nia było kanca. Raskazyvali adny, što šukajučy harodniny na Bi rezaŭskich hradach natknulisia na pakołatych trupaŭ z cyvilnych ludziej. Było ich kala 15 i lažali ŭ adnej jamie, za barakami. A druhija kazali, što za haspadarskimi budynkami bačyli 4 trupy, hetyja, byccam byli rasstralany. Čujučy hetkija sumnyja raskazy, uspomniłasia mnie, jak uviečary 17 vieraśnia palicyja šukała pa pakojach niejkaha Vernera — napeŭna jon byŭ pamiž tych trupaŭ...

Uviečary, pa zmroku ŭžo, dajšli da r. Muchaŭca. Most na im byŭ spaleny. Pryjšłosia pierachodzić raku pa žerdkach, pałožanych u vadzie, a samym padkasvacca za kaleni. A było chiba kala poŭnačy, kali piarednija i zdaraviejšyja byli ŭ Kobryni. Centr pachodu zanačavaŭ u vakolicach vioski Žucevičy, u 5 klm ad horadu. Načavać tut byŭ zmušany jon viestkaj, prysłanaj d-ram Sajkovičam, što niemcy dziela nočy i vajennych abstavinaŭ u horad nia puskajuć.

My, biełarusy, zanačavali ŭ samaj vioscy, pad stoham sałomy, pry humnie adnaho haspadara, chata katoraha stajała pry samaj darozie.

VOKAM PA ŚVIECIE

Zahavor praciŭ Amerykanskaha (USA) ŭradu i siabroŭ Kanhresu (parlamentu) staronnikaŭ Anhlii i Francyi byŭ byccam vykryty ŭ min. tydni. Zahavorščyki aryštavanyja. Viestki hetaj adnak z aficyjalnych kruhoŭ ani paćviardžajuć ani adkidajuć.

Na abšary „hienerał-hubernatarstva“, h. zn. na ziemlach b. Polščy zaniataj ciapier niemcami, budujucca vialikaj vartaści darohi, jakija złučajuć Stettin z Königsbergam, Berlin praz Tannenberg i Suvałki z Maskvoj, Berlin praz Paznań z Łodździu i Berlin praz Braslau z Katovicami i Krakavam.

Hranica pamiž Niamieččynaj i novadałučanymi abšarami b. Polščy dahetul ščylna začyniena.

Blok Bałkanski macujecca. Vidać heta z adnaho boku z taho, što ŭ samaj Juhasłavii dajšło da ŭnutranaj konsolidacyi serbaŭ z charvatami, a tak-ža z parazumieńnia Juhasłavii z Rumynijaj. U niedalokaj budučyni majuć spatkacca rumynski karol Karol II z juhasłaŭskim rehientam Paŭłam.

Chamberlain — anhlicki premjer zajaviŭ u parlamencie, što niesupakoj apošniaha tydnia ŭ Belhii i Holandyi tłumačycca niebiaśpiekaj z boku Niamieččyny. U dalšaj pramovie padčyrknuŭ jon patrebu pomačy Finlandyi, parazumleńnia z Turcyjaj i natužeńnie ŭsich sił da pieramohi.

Na „Žoŭtuju Knihu“, u jakoj apisvajucca pryčyny sučasnaj vajny, niemcy adkazvajuć, što francuzy ŭ hetaj vajnie zmušany vajavać nie za svaje, ale za anhlickija intaresy.

Nia choča varočacca damoŭ załoha zatoplenaha anahdaj niamieckaha karabla „Columbus“.

Tonuć anhlickija padvodnyja łodki. Pryznaje heta paviedamleńnie anhlickaha hienieralnaha štabu, jakoje nazyvaje zatoplenyja łodki pa imieńni: „Seahorse“, „Undine“ i Starfish.“ Pieršaja i trećciaja z hetych łodak mieła abyjmo pa 640 tonaŭ i 40 čał. załohi, druhaja mieła 27 čałaviek.

Švecyja pratestuje ŭ Maskvie suproć taho, što savieckija lotčyki abkidali bombami švedzkuju miascovaść Kallaj.

Na finskim froncie niezvyčajna silnaja dziejnaść savieckaha latunstva, jakoje ŭ praciahu adnaho dnia skinuła až 2 tysiačy bombaŭ.

Nad Danijaj štoraz čaściej pralatajuć čužyja samaloty. Dziela hetaha Dancy pryhataŭlajuć vyraznyja znaki, jakija byli-b vidacca z pavietra.

DR. J. MALECKI
lekar Kasy Chvorych
Unutranyja i dziciačyja chvaroby
Kalvaryjskaja 38—4
Pryjmo ad 10—12 i 16—18

Kamunikat

Kiraŭnictva Biełaruskaj hrupy Lit. Čyrvonaha Kryža.

Pavinny ŭ najchutčejšym časie (apošni termin 23 I. hadzina 11-ja) žjavicca da kiraŭnictva Biełaruskaj hrupy Lit. Čyrvonaha Kryža na Zavalnaj vul. № 1—1 u hadzinach uradavańnia nastupnyja zarehistravanyja tam biełarusy:

1) Siemji rezervistaŭ biełarusaŭ, jakich karmiciel byŭ zmabilizavany i dahetul nie viarnuŭsia (pamior, u pałonie abo internavany);

2) Siemji, jakim pahražaje praŭnaja eksmisija, h. zn. eksmisija pavodle sudovaj pastanovy;

3) Siemji, jakija majuć dziaciej da 2-ch hadoŭ.

Kiraŭnik Hrupy *śviašč. A. Koŭš*
Sekretar *Ul. Kazłoŭski*

Žyćcio ŭ Vilni i Kraju

Cukru budzie davoli i niama patreby kuplać jaho na zapas

Zatapiŭsia i druhi karabiel, jaki vioz u Vilniu vopratku dla ŭciekačoŭ. Było hetaje vopratki 107 skryniaŭ na ahulnuju sumu 3 tys. funtaŭ sterlingaŭ.

Apału ŭ Vilni nie pavinna nie chapać. A kab nia było spekulacyi, Ministerstva Ziemlarobstva dumaje adčynić u Vilni kazionny skład apałovaha dreva.

Dziaržaŭnaja opera i balet vystupajuć u Vilni 18 i 19 h. m. Staviłasia opera „Carmen“ i balet „Raimonda.“

Na budoŭlu elektroŭni ŭ Turniškach ministerstva komunikacyi pastanaviła pryznać 18 miljonaŭ litaŭ pazyčki.

Fabryku celulozy ŭ Vilni maje budavać sumysnaja akcyjnaja supałka, jakaja mieła takuju fabryku ŭ Kłajpedzie. Budzie heta adzinaja fabryka celulozy ŭ Litvie.

Novy administracyjny padzieł Vilenščyny na paviety i vołaści pradbačycca ŭ niadoŭhim časie.

Revizii ŭ Vilenskich palakoŭ u kancy min. tydnia miž inš. pakazali, što mieli jany tut až dźvie nielehalnyja radiostancyi. Znojdzieny tak-ža byli nielehalnyja druki i inšyja dokazy skrytaj raboty praciŭ Litvy jak dziaržavy i publičnaj biaśpieki naahuł. Pa hetkich rezultatach revizijaŭ, nia dziva, što šmat ludziej aryštavanych. Charakterna pry hetym, što spamiž aryštavanych tolki 25 prac. heta ludzi miascovyja, a 75 prac. — pryjezdnyja z usich kancoŭ b. Polščy.

Adbiaruć dvary. Kamisija Ziamielnaj Reformy abvieściła prajekt svaje pracy. U pieršuju čarhu, pavodle prajektu mieli-b być uziaty pad reformu majontki hien. Želihoŭskaha, D-Biernackaha, Tokarzeŭskaha, płk. Prystara, min. Kaściałkoŭskaha i inš.

Usiačyna

Łatvija Niamieččynie maje zapłacić 100 milj. łataŭ za majemaść, jakuju pakinuli niemcy vyjaždžajučy z Łatvij.

U Finlandyju ciapier možna pisać piśmy tolki pafinsku, švedzku, abo paanhlicku, niamiecku ci francusku.

Zvon karala Zyhimonta z Vavelu ŭ Krakavie, pavodle anhlickich viestak, niemcy vyvieźli, kab pieratapić jaho na vajennuju amunicyju. Zvon hety zaviešany byŭ u 1520 hodzie.

Aŭtar Vita Stvoša z kaścioła Maryjackaha ŭ Krakavie taksama vyviezieny ŭ Niurnberg, dzie ciapier adbyvajecca vystaŭka „Hans Dürer i jahonyja niamieckija vučni.“

Uvaha! Uvaha!

Pryjmajecca padpiska na 1940 hod na najtaniejšuju ŭ Vilni hazetu

Krynica

„KRYNICA“ pačała vychodzić jašče ŭ Pietrahradzie ŭ 1917 h. za svaju praŭdamoŭnaść była začyniana čužymi ŭładami až 3 razy.

Adnoŭlenaja „KRYNICA“ vychodzić dva razy ŭ tydzień i akramia daŭžejšych artykułaŭ na ŭsie biahučyja temy źmiaščaje zaŭsiody najnaviejšyja viestki z kraju i zahranicy.

Padpisnaja płata na „Krynicu“ ŭ kraju razam z paštovaj pierasyłkaj
— na hod 5 litaŭ, na paŭhoda 3 lity. —

Padpiska dla zahranicy na hod dva amer. dalary.

HADAVYJA PADPIŠČYKI, JAKIJA APŁACIAĆ PADPISKU DA 1.IV., ATRYMAJUĆ CENNUJU PREMIJU.

Stałyja karespandenty karystajucca pry apłačvańni padpiski vialikimi palohkam
Probnyja numary „Krynicy“ vysyłajucca darma pa atrymańni prośby i adresu

Pierasyłku hrašej treba adresavać hetak: Gudų laikraščio „Krynica“ administracijai, VILNIUS, Zavaline g-vė 1.

Pavažanym Čytačom probnych numaroŭ „Krynicy“

Usich, chto dahetul atrymoŭvaŭ „Krynicu“ i za jaje nie zapłaciŭ, prosim jak najchutčej prysłać naležnuju nam padpisnuju apłatu. Datyča heta ŭsich, a pierad usim čytačoŭ zahraničnych, da katorych sama pierasyłka vielmi doraha kaštuje. U praciŭnym vypadku pačniem strymlivać vysyłku hazety.

Administracyja „Krynicy“

Poŭnaja Supałka „AUŠRA“ B. Kulys i inš.
Importna - Eksportnaja Kantora
vul. Šventosios (b. Gdanskaja) 1 kv. 7. telef. 22-41.

S-ka „AUŠRA“

Hurtovy skład fruktaŭ, kolonijalnych tavaraŭ i chemikalijaŭ, Vilenskaja vul. 26 telef. 939.

Tut tolki možna atrymać vialikija transparty tavaraŭ pa najnižejšych cenach.

Kupljajcie
БЕЛАРУСКІ АДРЫЎНЫ КАЛЕНДАР на 1940 Г.
Cana 1 ekzemplara 50 centaŭ. — Chto kupić bolš, dastanie škidku.

KNIHARNIA
Tavarystva św. Kazimiera
Vilnia, Gedymina vul. Nr. 7 telef. 800

UŽO ADČYNIENA!

Absłuhoŭvaje dziaržaŭnyja, hramadzkija ŭstanovy i pryvatnyja asoby knižkami, malitaŭnikami, devocyjanalijami, piśmiennymi pryładami, radio i foto aparatami, pišučymi mašynkami.

Papraŭlaje radio aparaty i pišučyja mašynki.

Nabivaje akumulatary.

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMAVIČIUS Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32. Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.